

archeologického náleziska boli zistené archeologickým výskumom, ktorý v období 12. 1. – 21. 5. 2010 vykonávala počas stavebných prác na stavbe Nákupno – zábavné centrum AUPARK Košice oprávnená právnická osoba na vykonávanie archeologických výskumov - AA Terra Antiqua s.r.o., Sídlisto Rimava 1063/35, 979 01 Rimavská Sobota.

Správny orgán posúdil vec ako žiadosť o vydanie rozhodnutia o nakladaní s nálezom, podľa § 39 odseku 3 s odkazom na § 32 odseku 4 pamiatkového zákona a vzhľadom na okolnosti – zámer vlastníka odstrániť fragmenty muriva citadely (bastiónovej pevnosti) následne po ich doskúmaní a uvedený plánovaný termín ich odstránenia – 11. 5. 2010, vydal dňa 5. 5. 2010 pod značkou KE-10/634-02/2582/ĐU,MK rozhodnutie, ktorým uložil spoločnosti AUPARK Košice, spol. s r.o. zdržať sa činností, ktoré ohrozia, poškodia alebo zničia hmotnú podstatu nálezu.

Dňa 19. 5. 2010 rozhodol správny orgán o prerušení tohto správneho konania, keďže Pamiatkový úrad SR začal konanie o predbežnej otázke, ktorým bolo správne konanie vo veci vyhlásenia dotknutého archeologického náleziska za kultúrnu pamiatku.

Dňa 31. 5. 2010 oznámil správny orgán účastníkom konania, že predpokladaná lehota vybavenia žiadosti je 60 dní.

Pamiatkový úrad SR vyhlásil dňa 21. 5. 2010 archeologické nálezisko – pevnosť bastiónovú v Košiciach na parcele č. 2444/6 v kat. území Stredné mesto v Košiciach na Námestí Osloboditeľov za kultúrnu pamiatku. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 14. 6. 2010. Po pominutí prekážky, ktorou bolo začatie konania o predbežnej otázke, pokračuje správny orgán v konaní z vlastného podnetu.

Počas výkonu štátneho dohľadu doplnil vlastník národnej kultúrnej pamiatky – AUPARK Košice, spol. s r.o. podklady pre konanie správneho orgánu, a to na základe požiadaviek, špecifikovaných počas výkonu štátneho dohľadu. Vlastník predložil:

Dňa 7. 6. 2010:

- Zameranie archeologickej pamiatky.
- Statický posudok – presun historického muriva (technologický postup transferu).
- Výber charakteristickej fotografickej dokumentácie.
- Návrh na ochranu, obnovu a prezentáciu národnej kultúrnej pamiatky.
- 3 D scan zameranie.

Dňa 9. 6. 2010:

- Predbežné podklady od spoločnosti AA Terra Antiqua s.r.o.: vyhodnotenie nehnuteľného nálezu, popis nálezu muriva bastiónu, návrh režimu ochrany a prezentácie a výber kresbovej dokumentácie.
- Návrh na ochranu, obnovu a prezentáciu NKP – grafické znázornenie jednotlivých alternatív, ktoré vypracoval Ing. arch. I. Gojdič.

Dňa 14. 6. 2010:

- Právoplatné rozhodnutie Pamiatkového úradu SR zo dňa 21. 5. 2010 o vyhlásení archeologického náleziska za národnú kultúrnu pamiatku.
- Písomný súhlas mesta Košice s dočasným premiestnením časti archeologického náleziska.
- Architektonicko-historické vyhodnotenie archeologického nálezu, ktoré vypracoval Ing. arch. Gojdič.

Správny orgán podklady posúdil ako dostatočné na to, aby vo veci ďalej konal. V kontexte vyššieuvedených skutočností a aktuálneho stavu veci (realizácia stavebných prác na stavbe Nákupno-zábavné centrum AUPARK Košice, vydané a právoplatné stavebné povolenie) sa rozhodol na základe vyššieuvedenej žiadosti vydať rozhodnutie o zámere obnovy kultúrnej pamiatky. Pri stanovení podmienok vychádzal jednak z predložených predbežných výsledkov realizovaného výskumu a architektonicko-historického vyhodnotenia a jednak zo svojich vedomostí, znalostí a z posúdenia aktuálneho diania, dotýkajúceho sa kultúrnej pamiatky (stavebné práce).

Kultúrna pamiatka - pevnosť bastiónová bola postavená v rokoch 1671 – 1677. Počas Thökölyho povstania bola, v r. 1683, citadela dobytá a kuruci z nej viedli veľmi účinný útok na mesto. Už v r. 1685 je na historickom pláne citadela vyznačená bez líc bastiónov Claudia a Leopold a kurtiny medzi nimi, teda častí citadely, obrátených k mestu. V roku 1713 sa rozhodlo o asanácii citadely.

Samostatná pevnosť – citadela bola postavená južne, resp. juhovýchodne od Dolnej mestskej brány Košíc. Kontrolovala južnú prístupovú cestu do Košíc (od Pešti) a tiež samotné mesto. Pevnosť bola bastiónová, hviezdicovitého pôdorysu. Bola postavená v duchu staroholandskej vojenskej pevnostnej školy, kde vonkajšie obvodové pásmo (tzv. fausse-braye) bolo tvorené múrom a valy a bastióny boli zemné a opierali sa o kamenný múr.

Archeologickým výskumom bola zachytená priekopa citadely a múr fausse-braye bastiónu Leopold.

Ing. arch. Gojdič – fyzická osoba s osobitnou odbornou spôsobilosťou vykonávať pamiatkový architektonický výskum - vo svojom architektonicko-historickom vyhodnotení tejto kultúrnej pamiatky uvádza, že košická citadela bola, resp. je aj zo stredoeurópskeho hľadiska ojedinelým fortifikačným fenoménom. Plnila funkciu obrany mesta a zároveň mesto aj kontrolovala. Najbližším a podobným fortifikačným príkladom je Oradea v Rumunsku. V tomto vyhodnotení sa uvádza aj to, že hoci odkrytý úsek murív bastiónu Leopold predstavuje iba zlomok pôvodného rozsahu košickej citadely, dokumentuje svojou hmotou významné pamiatkové hodnoty.

Vzhľadom na vyššie uvedené správny orgán požaduje, aby kultúrna pamiatka bola zachovaná vo svojej hmote. Avšak vzhľadom na aktuálny stav stavby (stavebných prác), resp. prostredia, v ktorom sa kultúrna pamiatka nachádza, správny orgán netrvá jednoznačne na zachovaní kultúrnej pamiatky na pôvodnom mieste bez akéhokoľvek ďalšieho zásahu, ale súhlasil s dočasným premiestnením kultúrnej pamiatky s tým, že kultúrna pamiatka bude najväčšom možnom rozsahu svojej hmoty vrátená na „pôvodné“ miesto – resp. do pôvodných priestorových a výškových súradníc – aj keď už v pozmenenom priestore, a síce v priestore 1. podzemného podlažia Nákupno-zábavného centra AUPARK Košice, a sčasti v exteriéri predmetného areálu, s doplnením informačného systému, adekvátneho významu kultúrnej pamiatky.

Vlastník kultúrnej pamiatky predložil správny orgán textový aj grafický „*Návrh ochrany, obnovy a prezentácie*“ tejto kultúrnej pamiatky, ktorý vypracoval Ing. arch. I. Gojdič. Tento návrh vychádza z aktuálneho stavu stavby a má tri alternatívy. V prvej alternatíve („A“) navrhuje zachovanie celej hmoty pamiatky, v druhej („B“) navrhuje prezentovať v pôvodnej polohe cca 5 m dlhý úsek múru a druhý úsek múru so strieľňami a žlabmi o dĺžke cca 7,5 m prezentovať mimo pôvodnej polohy avšak v priestore 1. podzemného podlažia. V tretej alternatíve („C“) navrhuje v pôvodnej polohe prezentovať znovu len cca 5 m dlhý úsek muriva a ďalšie dva úseky (spolu dlhé 23 m) navrhuje prezentovať mimo pôvodnej polohy, a síce na budúcom „námestíčku“ pred budovou Nákupno-zábavného centra AUPARK Košice. Druhá aj tretia alternatíva majú spoločné to, že hmota kultúrnej pamiatky, určená na zachovanie v pôvodnej polohe, je v porovnaní s ostatnou hmotou minimálna.

Správny orgán pri svojom rozhodnutí o zámere obnovy, ktoré vydal dňa 16.06.2010 pod značkou KE-10/634-06/3575/DU,MK vychádzal okrem iného aj z odporúčaní mimoriadnej sekcie archeológie pri Pamiatkovom úrade SR, ktorá sa zišla dňa 10.5.2010 v Košiciach, a ktorá mala možnosť sa komplexne oboznámiť s problematikou ochrany a prezentácie tohto archeologického náleziska. Účastníci zasadnutia sa jednoznačne vyjadrili za ochranu hmotnej podstaty archeologického náleziska, a to v najväčšom možnom rozsahu, a pripustili aj jeho dočasné premiestnenie. Sekcia odporúčala prezentovať celý nález in situ s vystihujúcou mierou prezentácie, úmernej hodnote objektu, a nie „fragment“, ktorý nemá výpovednú hodnotu.

V tomto rozhodnutí dal správny orgán aj súhlas k dočasnému premiestneniu kultúrnej pamiatky, podľa § 24 odseku 3 pamiatkového zákona, a to po predložení písomnom vyjadrení obce, ktorá vo svojom vyjadrení zo dňa 11. 6. 2010 vyjadrila súhlas vlastníkovi nehnuteľnosti s premiestnením archeologického náleziska na dobu nevyhnutnú počas stavebných prác.

Správny orgán žiadal vlastníka o predloženie projektovej dokumentácie - stupeň realizačný projekt, v ktorom budú tieto výsledky výskumu zapracované. Správny orgán upozornil, že požiadavka zapracovať výsledky výskumu do projektovej dokumentácie, najneskôr do realizačného projektu, bola súčasťou právoplatného rozhodnutia, ktoré správny orgán vydal dňa 21. 11. 2007 pod značkou KE-07/1667-04/7643/DU,MK. Vlastník – AUPARK Košice si musel byť teda od začiatku vedomý toho, že výsledky výskumu budú musieť byť zapracované do projektu stavby – najneskôr v realizačnom

projekte. Vlastník zatiaľ realizačný projekt nepredložil, ani v rozpracovanosti takúto projektovú dokumentáciu neprerokoval so správnym orgánom – podľa § 32 odseku 9 pamiatkového zákona.

Súčasťou obnovy a prezentácie kultúrnej pamiatky bude aj informačný systém, ktorý zrozumiteľným spôsobom objasní návštevníkovi zmysel, podstatu a funkciu prezentovanej kultúrnej pamiatky, a to ako jej častí, navrátených do pôvodnej polohy, tak jej častí, prezentovaných v exteriéri v predmetnom areáli.

V zmysle ustanovenia § 32 odseku 4 pamiatkového zákona správny orgán preskúmal predložený zámer obnovy kultúrnej pamiatky, avšak uviedol vo svojom rozhodnutí podmienky, za akých je možná realizácia obnovy a prezentácie tejto kultúrnej pamiatky a uložil i určité povinnosti vlastníkovi, špecifikované vo výroku, ktoré je tento povinný splniť.

Dňa 19.07.2010 doplnil účastník konania AUPARK Košice, spol. s r.o., podanie listom zo dňa 17.07.2010 ev. č. 4282 o nasledujúce podklady:

1. Prehlásenie zodpovedného projektanta vo veci SO 200 Komunikácie, dopravné riešenie, statická doprava, spracované projektantom: autorizovaným stavebným inžinierom reg. č. 1736*A*2-1, Ing. Pavelom Titlom, PT Inžiniering, dopravné inžinierstvo a projektovanie, tr. KVP 1C, 040 23 Košice 2.
2. Realizačný výkres stropu nad 2. NP zo dňa 15.07.2010, spracovaný autorizovaným stavebným inžinierom SKSI, reg. č. 0171*Z*13, v odbore Statika stavieb, Ing. Oldřichom Skybom, v júli 2010.
3. Architektonickú štúdiu – *Umiestnenie artefaktu bastiónu na Námestí Osloboditeľov v Košiciach – alternatíva 4 a 4A:*
  - *umiestnenie 4 fragmentov muriva v 1. PP Auparku*
  - *variantné umiestnenie fragmentov muriva pred hlavným a bočným vstupom do Auparku*
  - *3D vizualizácie priestoru pred hlavným a bočným vstupom do Auparku*

Dňa 19. 7. 2010 predložil účastník konania AUPARK Košice, spol. s r.o. geodetické polohopisné a výškopisné zameranie architektonických detailov a nálezovej situácie delovej gule, zavrtanej do muriva a odtlačku ďalšej gule v murive, vykonané pred premiestnením kultúrnej pamiatky, ktoré vykonala spoločnosť GEODETICCA 3D WORKS, s.r.o.

Dňa 28.07.2010 doplnil účastník konania AUPARK Košice, spol. s r.o., podanie listom zo dňa 17.07.2010 ev. č. 4282 o nasledujúce podklady:

1. Upravený realizačný projekt zo dňa 26.07.2010: *Nákupno-zábavné centrum, Košice, výkres tvaru na kóte -3,750, doska nad 2PP – časť „D“, číslo výkresu BSD 002.02* spracovaný generálnym projektantom: Ing.arch. Jurajom Jančinom, autorizovaným architektom SKA, reg. č. 0288AA, Vysoká 26, 811 06 Bratislava, a projektantom časti PD Ing. Jánom Tomčánim, Jasovská 43, 851 07 Bratislava, v júli 2010.
2. Vyjadrenie k požiadavke ÚHA Košice, k prevereniu možností prezentácie fortifikačného systému, spracované projektantom: Ing.arch. Igorom Mazúchom, Vysoká 26, 811 06 Bratislava, v júli 2010.

Dňa 28.07.2010 účastník konania AUPARK Košice, spol. s r.o., predložil správnomu orgánu prípravnú dokumentáciu v súlade s podmienkami Rozhodnutia zo dňa 16.6.2010 v rozsahu:

1. Dokumentácia transferu historického muriva, *Národná kultúrna pamiatka – Pevnosť bastiónová v Košiciach*, spracovaná spoločnosťou MGM Žilina s r.o., Obežná 7, 010 08 Žilina, v júli 2010.
2. Technologický návrh zabezpečenia stavu deponovaných častí, *Národná kultúrna pamiatka – Pevnosť bastiónová v Košiciach*, spracovaný Mgr.Art. Ľubomírom Kucom, 22.-26. júla 2010.

Dňa 5.8.2010 účastník konania AUPARK Košice, spol. s r.o. predložil konkrétny návrh podmienok rozhodnutia o zámere obnovy a priložil aj grafické znázornenie umiestnenia hmoty kultúrnej pamiatky. Toto grafické znázornenie – „*Umiestnenie artefaktu bastiónu na Námestí*

osloboditeľov v Košiciach“, označené hlavičkou „jančina ARCHITEKTI“ umiestňuje do objektu novostavby štyri úseky murív a do exteriéru novostavby alternatívne dva a tri úseky murív kultúrnej pamiatky. V tomto doplnení účastník konania AUPARK Košice, spol. s r.o. navrhuje, aby hmota kultúrnej pamiatky bola umiestnená nielen v objekte novostavby, ale aj v jej bezprostrednej blízkosti, aby po dočasnom premiestnení nebola na miesto vrátená prevažná väčšina hmoty kultúrnej pamiatky, *ale kultúrna pamiatka v čo najväčšom možnom rozsahu, rešpektujúc závery predloženého statického posudku.*

K obsahu týchto návrhov sa dňa 05.08.2010 vyjadril aj druhý účastník konania: Mesto Košice, Trieda SNP 48/A, 040 11 Košice, zastúpený primátorom mesta Košice Ing. Františkom Knapíkom, listom č. C/2010/01267-1, zo dňa 29.07.2010 ev. č. 4679. V uvedenom liste sa účastník konania - Mesto Košice sa s obsahom návrhov účastníka konania AUPARK Košice, spol. s r.o. principiálne stotožňuje. Mesto Košice ako orgán územného plánovania v uvedenom liste ďalej požaduje skvalitnenie prezentácie fragmentov muríva, a to: v spodnom podlaží vyčleniť priestor prístupný z pasáže na prízemí prezentáciou odkrytých murív - pevnosť bastiónová, s prezentáciou v elektronickej forme a s modelom citadely. Premiestnenie muríva do navrhovaných polôh na námestí pred novostavbou obchodno - zábavného centra Aupark požaduje riešiť ako súčasť celého budúceho námestia. Prezentáciu historických murív pri južnom vstupe do Auparku Mesto Košice neodporúča.

Správny orgán vykonal dňa 05.08.2010 dohľad nad zabezpečením ochrany pamiatkového fondu, pričom na mieste stavby zistil že stavebná príprava pod osadenie fragmentov historického muríva už bola vykonaná. V priamom úseku bastiónového opevnenia boli na stavbe realizované tri spevnené miesta a vo východnom úseku opevnenia bolo zrealizované jedno spevnené miesto (podľa záznamu ev. č. 4712).

Na podporu svojich návrhov vlastník - účastník konania ďalej predložil rozsiahlu prípravnú a projektovú dokumentáciu, ktorou preukázal skutočné stavebno - technické limity pre osadenie fragmentov bastiónového opevnenia v priestoroch rozostavanej stavby.

Po preskúmaní uvedených podkladov a na základe vlastného zistenia správny orgán zistil, že návrhom účastníka konania AUPARK Košice, spol. s r.o., nebudú negatívnym spôsobom ovplyvnené záujmy ochrany pamiatkového fondu. Záujem chrániť z hľadiska ochrany pamiatkového fondu „prevažnú časť hmoty“ odkrytých murív pevnosti bastiónovej sa týmto rozhodnutím nemení. Podľa predloženého návrhu účastníka konania bude zachovaná celá hmota kultúrnej pamiatky, mení sa iba spôsob jej prezentácie. V pôvodných súradniciach (JTŠK, BpV) bude podľa návrhu účastníka konania prezentovaných cca 30 percent a v exteriéri - na námestí pred nákupno - zábavným centrom cca 70 percent hmoty historických murív. Správny orgán tak usúdil pri rešpektovaní práv vlastníka - účastníka konania, ktoré nadobudol podľa právoplatného stavebného povolenia pri zohľadnení požiaro-bezpečnostných kritérií, dopravných a civilnej obrany. Teda podľa predloženého návrhu nemá byť **žiadna** časť vyvezená na skládku, ale dôstojne prezentovaná na verejne prístupnom mieste predmetného areálu.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia prostredníctvom Krajského pamiatkového úradu Košice na Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v Bratislave. Toto rozhodnutie je možné preskúmať súdom až po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Ing. Kristína Markušová
riaditeľka
Krajský pamiatkový úrad Košice

